

REGIONAAL- JA
PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUM

Ühise põllumajanduspoliitika kujundamine Eesti riigiplaanis

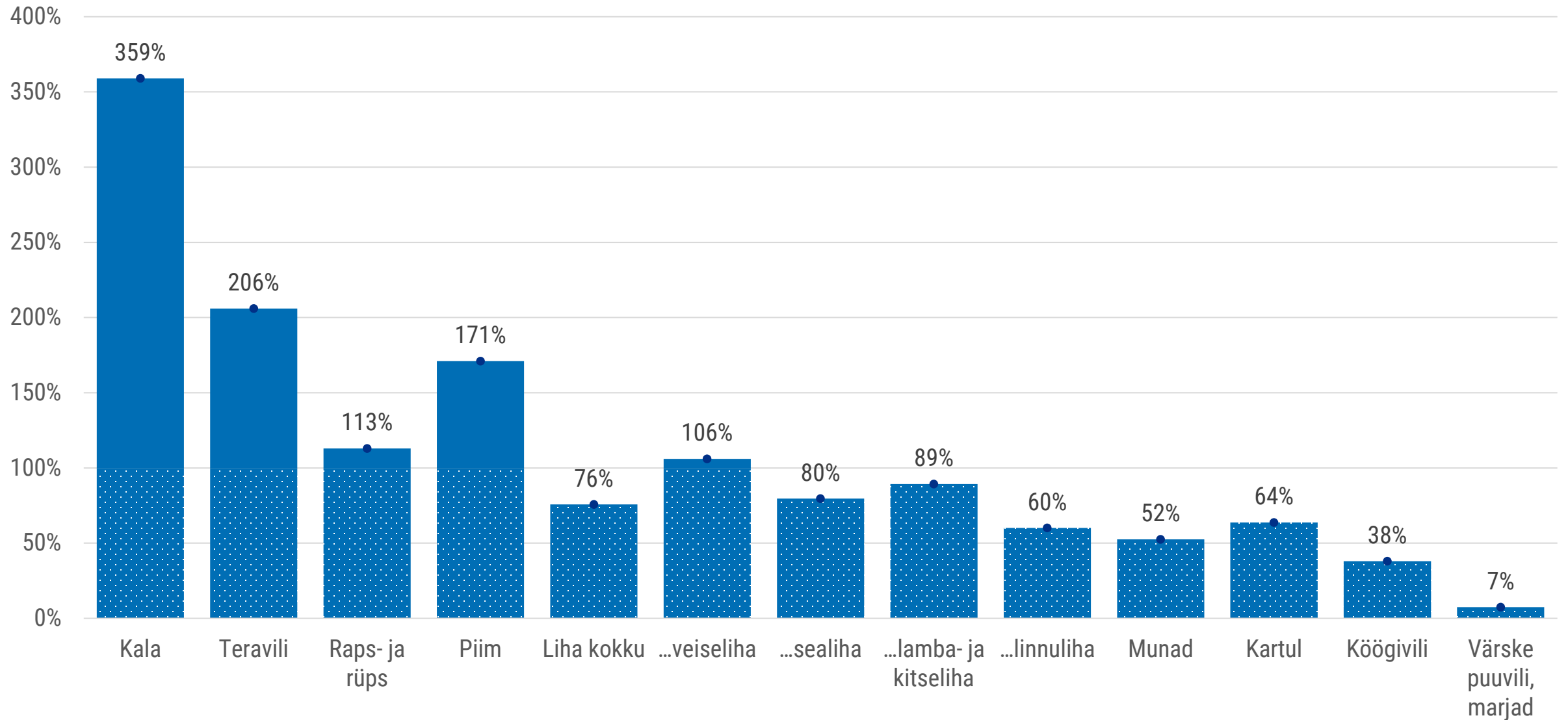
Madis Pärtel
Aprill 2026

Kaasrahastanud
Euroopa Liit

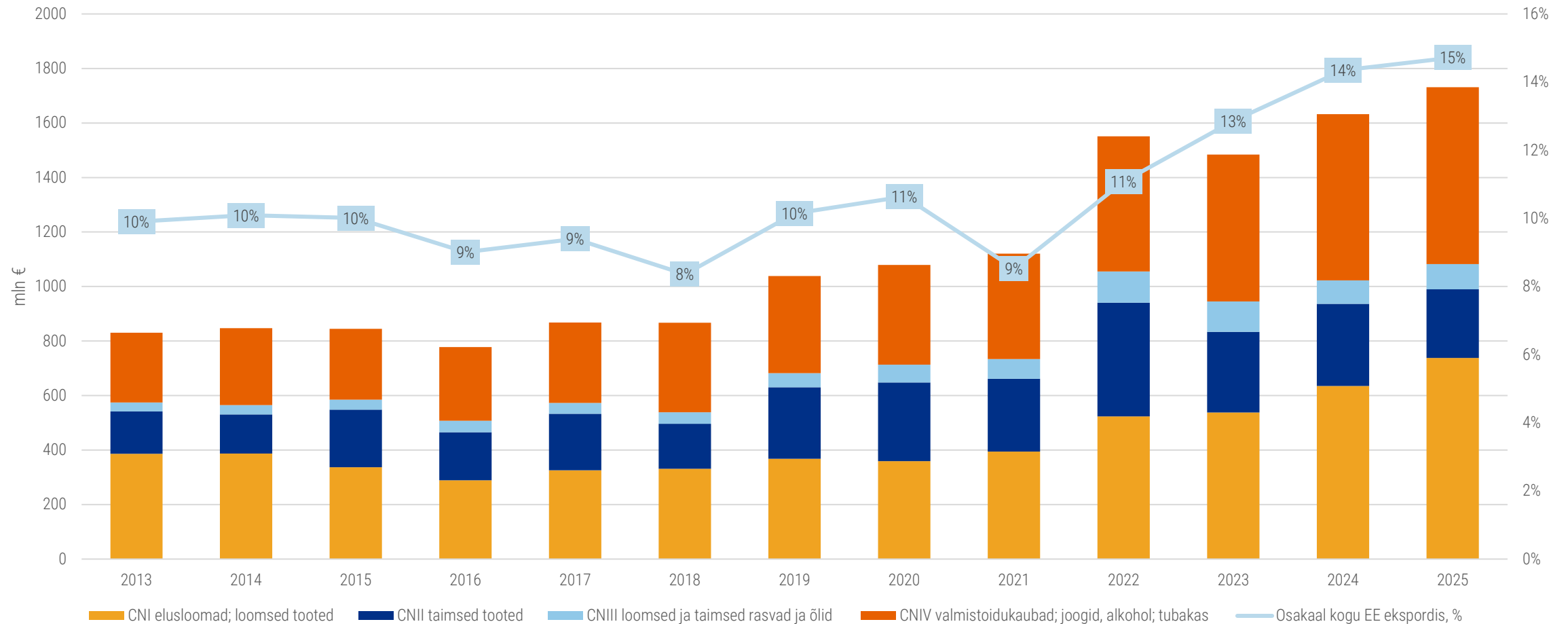

Isevarustus põhitoiduainetega 2020-2024 keskmine

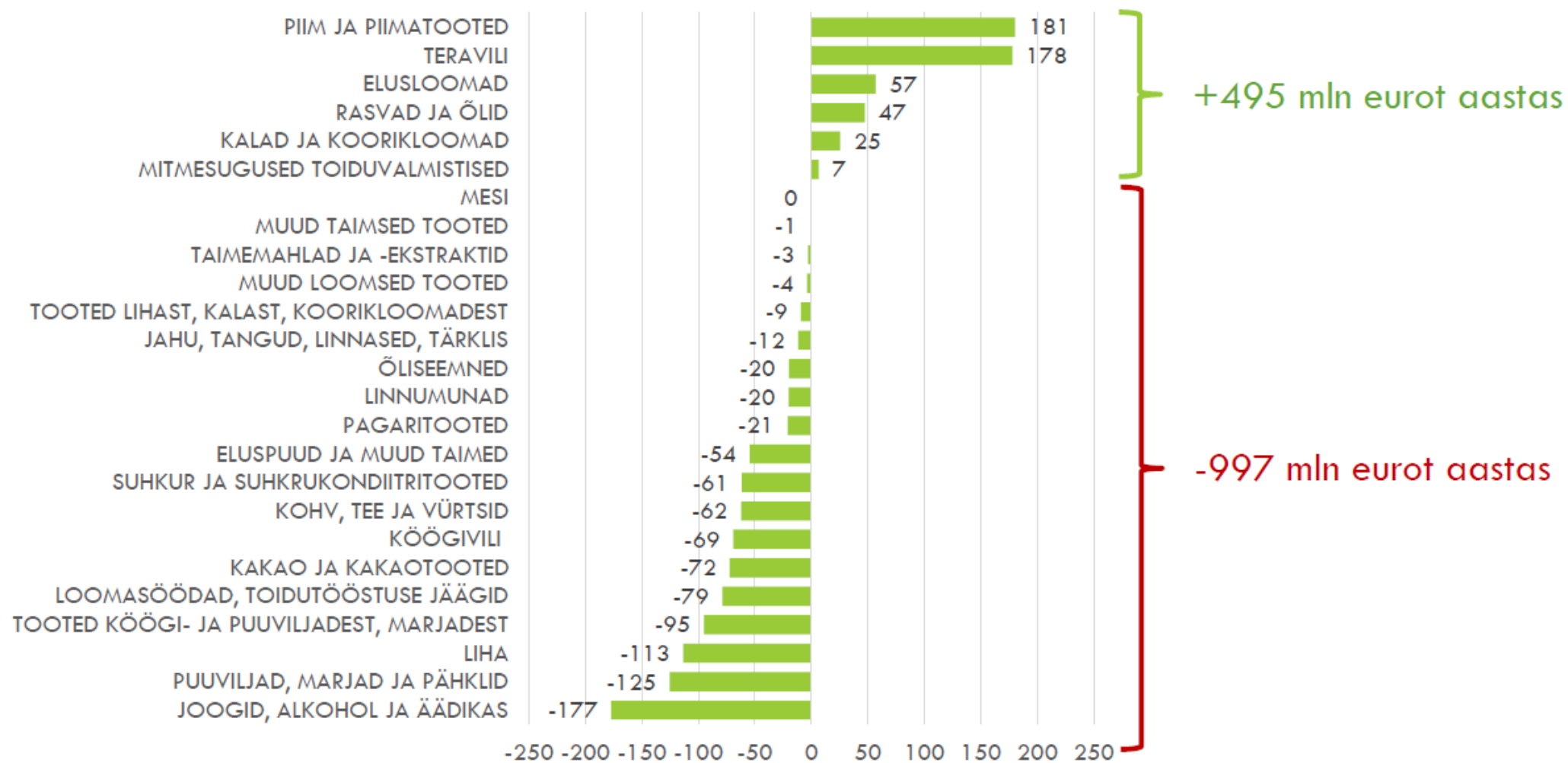
Allikas: Statistikaamet, REM arvutused

Toiduekspordi osa kogu riigi ekspordis on kasvanud

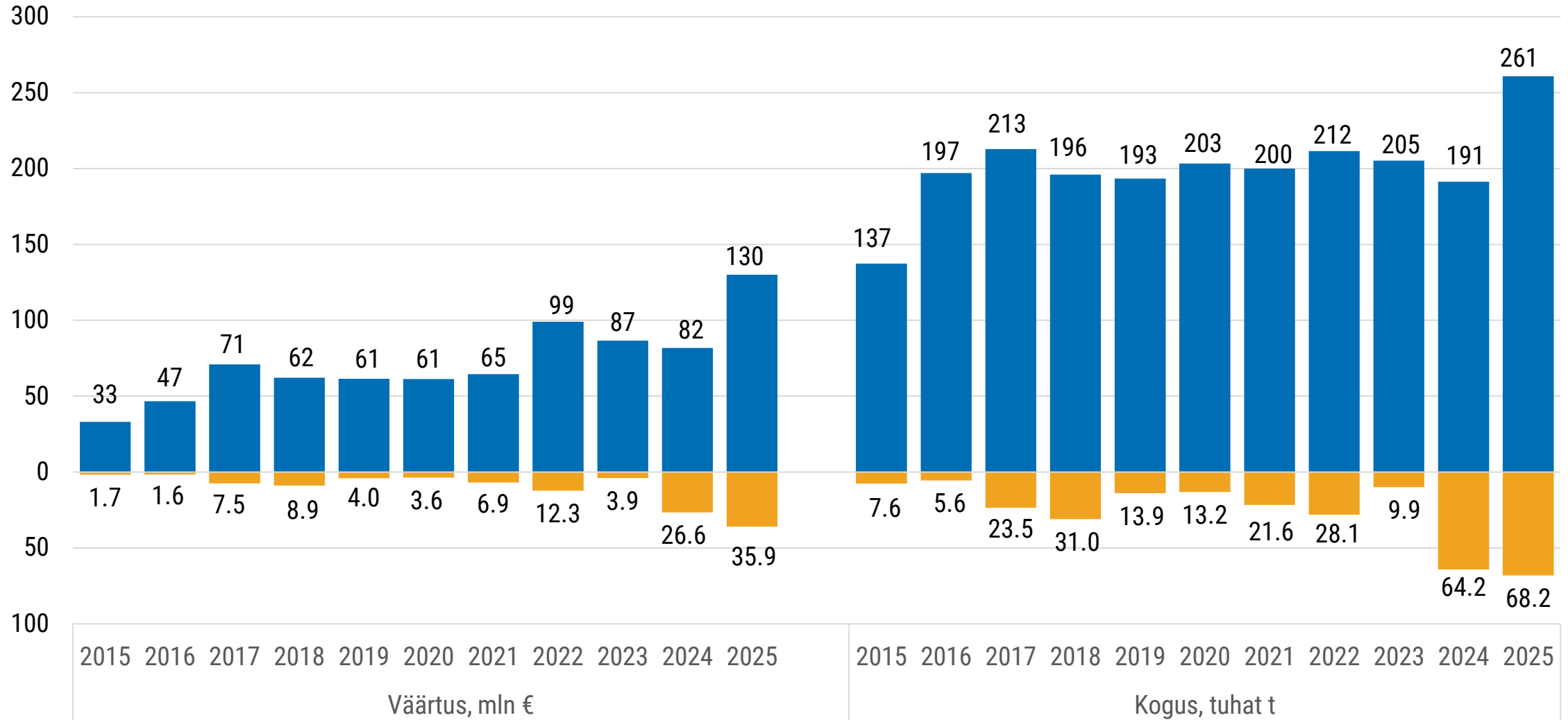

TOIT ON STRATEEGILINE MAJANDUSKÜSIMUS

Väliskaubandusbilanss (mln eurot), 2023-2025 keskmine

Toorpiima väliskaubandus

■ EE eksport ■ Import

Allikas: Statistikaamet

ÜPP tulevik

Riigiplaani ja ÜPP eesmärgid

a) Liidu kestliku jõukuse toetamine kõikides piirkondades

b) Liidu kaitsevõime ja julgeoleku toetamine kõikides piirkondades

c) Inimeste toetamine, sotsiaalse sidususe ja kaasava ühiskonnakorralduse tugevdamine

d) Liidu elukvaliteedi säilitamine

e) Demokraatia, õigusriigi kaitsmine, tugevdamine, EL väärtuste edendamine

ELi järgmise perioodi rahastamisprogrammid peavad **moodustama sidusa terviku ja toimima üheskoos**, et viia Euroopa koostöö järgmisele tasemele sellistes prioriteetsetes valdkondades nagu **konkurentsivõime, julgeolek, süsinikuheite vähendamine, kestlikkus ning majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus**.

Toetada põllumajandustootjate **õiglasemat sissetulekut ja pikaajalist konkurentsivõimet**, sh põllumajandustootjate **positsiooni väärtusahelas**

Aidata kaasa pikaajalisele **toiduga kindlustatusele**

Parandada **maapiirkondade** atraktiivsust ja elatustaset, tagada õiglased töötingimused ja soodustada **põlvkondade vahetust**.
Parandada põllumajandustootjate valmisolekut ja võimet toime tulla **kriiside ja riskidega**.
Parandada juurdepääsu **teadmistele ja innovatsioonile ning kiirendada digi- ja roheüleminekut**

Edendada vastupidavaid **kliimameetmeid**, ökosüsteemi teenuseid, tõhusat **veemajandust, bioloogilist mitmekesisust, mulda ja loodusvarasid ning loomade heaolu**.

Euroopa Fondi eraldis Eestile 2028-2034

546 mln €
toetustasemete
võrdsustamiseks

	mld eur
Üldine eraldis (ÜKP, ÜPP, kalandus)	5,53
<i>sh ÜPP sihtotstarbeline eraldis</i>	<i>1,589</i>
Sisejulgeolek, piir, viisa, ränne	0,81
Sotsiaalne kliimafond (SKF)	0,143
Kokku	6,483
<i>sh 14% sotsiaalseteks eesmärkideks</i>	<i>0,552</i>
<i>sh 43% kliima- ja keskkonnaeesmärkideks</i>	<i>2,378</i>
Esmaseks sisustamiseks (sept 2026): 75% eraldis (ilma SKF; 3,5% TA)	4,972*
Teine planeerimise etapp (märts 2031): 15%	
Kolmas planeerimise etapp (2033): 10% (eeldusel, et enne 2031. a ei kasutata kriisi tarbeks 5%)	

*sh 1,53 mld € sihtotstarbeline ÜPP (planeeritakse kohe 100%) – maha on arvatud 3,5% tehniline abi

ÜPP sekkumised

SEKKUMISED SIHTOTSTARBEISEST EELARVEST

Sissetulekutoetused
Vähenev pindalapõhine sissetulekutoetus*
Tootmiskohustusega seotud sissetulekutoetus*
Väikepõllumajandustootjate toetus*
Looduslikust või muust piirkondlikust eripärast tingitud piirangutega alade toetus*
Teatavatest kohustuslikest nõuetest tulenevate ebasoodsate teguritega tegelemise toetus
Põllumajanduse keskkonna- ja kliimameetmed*
Riskijuhtimisvahendite toetus*
Põllumajandustootjate ja metsamaa valdajate investeringutoetus*
Noorte, uute põllumajandustootjate, maapiirkondade ettevõtete ja idufirmade tegevuse alustamise ning väikeste põllumajandusettevõtete arendamise toetus*
Põllumajandusettevõtete asendusteenuste toetus
Sekkumised teatavates sektorites*

Capping'u alla

100%
EL
eelarvest

Riiklik
kaasrahastamine
min. 30%
sekkumise
eelarvest

Muud ÜPP sekkumised (riigiplaani üldisest eelarvest)

Koolikavad*

LEADER*

Teadmiste jagamise ja innovatsiooni toetus põllumajanduses, metsamajanduses ja maapiirkondades*

Territoriaalsed ja kohalikud koostööalgatused

Riiklik
kaasrahastamine

min. 30%
abikõlblikest
kuludest

min 40% sekkumise
eelarvest

Kriisitoetused
põllumajandustootjatele

Sekkumised RP üldisest eelarvest:
Investeeringud tööstustele

Kõik investeeringud lähevad reformide alla

* Kohustuslikud sekkumised

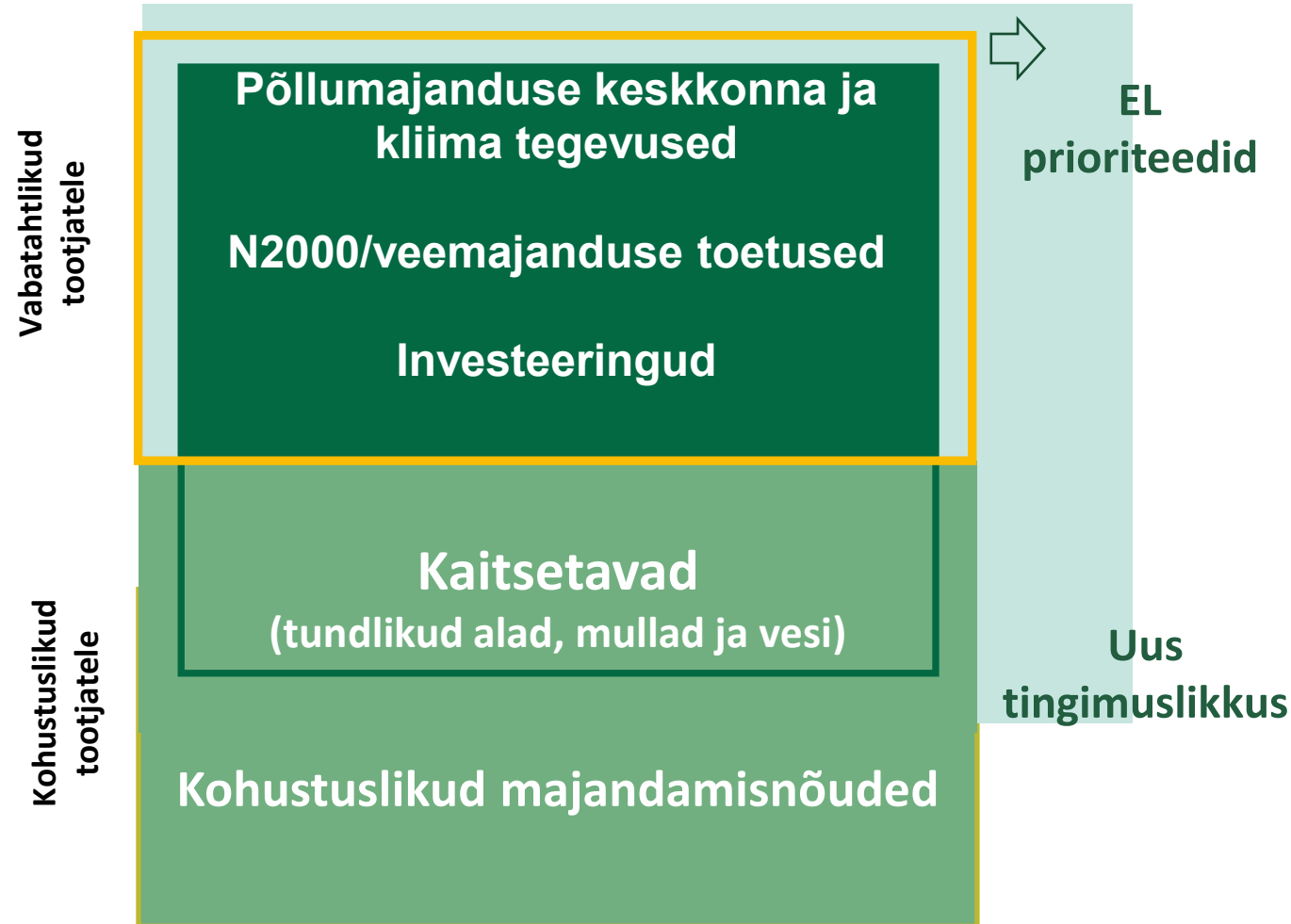
Uus roheline arhitektuur

Keskkonna ja kliimaga seotud prioriteetsed valdkonnad

LR on kohustus pakkuda põllumajandustootjatele ja teistele toetusesaajatele toetust vähemalt igas järgmises valdkonnas:

- a) kliimamuutustega kohanemine ja veemajanduse kriisivalmiduse suurendamine;
- b) kliimamuutuste leevendamine, sh süsiniku eemaldamine ja taastuenergia tootmine põllumajandusettevõttes, mh biogaasi tootmine;
- c) mulla seisund;
- d) elurikkuse säilitamine, nt elupaikade või liikide kaitse, maastikuelementide kaitse, pestitsiidide kasutamise vähendamine;
- e) mahepõllumajanduse arendamine;
- f) loomade tervis ja heaolu.

Riigiplaani eelarvest 43% peab olema suunatud keskkonna- ja kliimaeesmärkidesse
UUS ÜPPs: Do not significant harm to environment ehk olulise kahju ärahoidmise põhimõtte rakendamine investeeringutele ja kõikidele toetustele, mille kohaldub uus tingimuslikkus

Vähenev pindalapõhine sissetulekutoetus

- Varasemalt ÜPT, PST
- Toetust saab anda vaid **põllumajandustootjatele**, kes peamiselt tegelevad **põllumajandusliku tegevusega ja aktiivselt panustavad toiduga kindlustatusse**. Vahemik 130-240€/ha
- Tingimused suures osas LR sisustada
- Kohustus toetust **vähendada, piirata (100 000) ja diferentseerida**
- Kohustus **suurendada** toetust noortele
- Ei anta hiljemalt 2032. aastaks **pensioniiikka** jõudnud ja vanaduspensioni saavatele taotlejatele
- Toetust diferentseeritakse: toetatakse kõige enam abi vajavaid põllumajandustootjaid – noored, uued, naised, pere- ja väiketalud, segatootjad või piirangutega alad.

Eesti ei toeta
toetuse
vähendamist,
diferentseerimist
ja pensioniiikka
jõudnud
taotlejate
väljaarvamist

Parem reageerimine kriisidele

**Ebasoodsad ilmastikutingimused
Loodusõnnetused
Katastroofid (sh taime- ja loomahaigused)**

- Erakorralised toetused põllumajandustootjatele
- Investeeringutoetused põllumajandusettevõtete tootmispotentsiaali taastamiseks

Riigiplaani muutmine kuni 1% ulatuses liidu rahalisest eraldisest

Riigiplaani muutmine programmeerimata vahendite summast (25%) kuni 2,5% liidu rahalisest eraldisest

Turuhäired

Ühtne turvavõrgustik
(*Unity Safety Net*)

Põllumajandusele
turgude tasakaalustamiseks

6.3 mld € ehk 900 mln €/aastas

RIIGIPLAAN

Isevarustus ja terviklikud tarneahelad

Piima-, ja lihaveisekasvatus

loomade heaolunõuetele vastavad farmid sh nuumafarmid, töötlemisvõimekuse suurendamine

Seakasvatus

emise-, aretus-, nuumafarmid (hajutatus, bioohutus)

Linnukasvatus

haudejaam, puurivabad kanalad, broilerifarmid

Lamba- ja kitsekasvatus

nuumafarmid, liha, piima, villa väärindamine, kiskjakahjude ennetus

Aiandus

Riskid: taimed NLst, tööjõud, ilmastik, innovatiivsed harimistehnoloogiad, tunnelid, katmikalad (tööstussümbioos), säilitamistingimused

Kartulikasvatus

sordivõrdluskatsed, TKV, säilitamistingimused, esmatöötlemise suurendamine

Tera-, kaunvili, õlikultuurid

kestlikud harimistehnoloogiad ja praktikad, eksport, väärindamine (kiud, proteiin, sööt)

Strateegilised sisendid

seemned, sööt, väetis (sh sõnnik, digestaat), energia, TKV, side, tööjõud

KONKURENTSIVÕIME *isevarustus ja selle hind*

konkurentsieeliste arendamine
efektiivsus (maht)

Koostöö

ühistegevus, kvaliteedikavad, lühikesed tarneahelad, kohalik toit, tarnekindlus, kvaliteet, kestlikud riigihanked

Ringbiomajanduse lahendused

biogaas, kõrvalsaaduste väärindamine, digestaat

Konkurentsivõime ja innovatsioon

Digitaliseerimine

Andmepõhine juhtimine,
automatiseerimine

Teadus-arendus tegevused

Sordi- ja tööaretus, skaleeritava
tehnoloogia arendamine, AI,
robotid, praktilised lahendused,
integreeritud taimekaitse,
toitainete bilanss, tootearendus,
koostöö

Lisandväärtuse kasv

*Ressursitõhususe suurendamine,
tooraine väärimine (sh mahe),
kõrvalsaaduste väärimine*

Turg ja eksport

Turu-uuringud, eksporditurundus

Oskused

Digi, tehnoloogia juhtimine,
nõustamine, juhtimiskompetentsid

Regulatsioonid ja riigi tegevused

Riigi plaan 10-30-50 a, tegevuste
fokuseerimine, ettevõtluse
lihtsustamine, jaekettide
regulatsioon, maksusoodustused,
sektori maine kujundamine,
tarbijate ostueelistuste suunamine

Kriisikindlus ja tarneahela toimepidevus

*Sisendite varustuskindlus –
energia, generaatorid,
akupangad, kütusevarud,
logistika, side ja internet,
tööjõud*

*Kriisijuhtimise süsteem ja
teadlikkuse tõstmine –
õppused, riskide- ja
toimepidevuse hindamine,*

*Riskid – kliima (põud,
liigniiskus), taudid,
taimehaigused ja –kahjurid,
monitoorimine, maandamine
(sordid, maaparandus),
kindlustus, kriisifond*

*Väärtusliku
põllumajandusmaa kaitse,
maaparandus, niisutus-,
kuivendus*

*Uued tehnoloogiad
Taastav põllumajandus
Kahese toimega
investeeringud*

Väljakutsed

Piimasektori pikem vaade

- **Eesti piimatootmine on Euroopa tipus!**
- **Suudame toota kvaliteetset bioloogilist ressurssi, väärindamisele suurem rõhk**
- **Kuidas seda positsiooni säilitada ja lahendada kitsaskohad:**
  - Teadus/arendus tegevus, kliima ja keskkonna eesmärgid,
- **Investeerimisvajadus:**
  - Uued farmid, sõnnikumajandus, söödatootmine, energeetika, väärindamine
- **Eksport- hoida ja kasvatada ekspordipositsiooni**